

„Latvieši pasaulē” muzeja un
pētniecības centra
APKĀRTRAKSTS

#5: 2014. gada jūnijs

Izstāde „Latvieša koferis” atvērta Stūra mājā

SATURS

3 - Izstāde "Latvieša koferis" atvērta Stūra mājā - *Marianna Auliciema*

5 - Žurnāls Mazputniņš jaunās krāsās un skaņās - *Kristīne Jansone*

6 - Dziesmu svētku fotoalbūms internetā - *Maija Hinkle, Marianna Auliciema*

8 - Septembrī "Latvieši pasaulē" organizē AEMI konferenci Rīgā - *Maija Hinkle*

9 - "Latvieši pasaulē" Roadshow Draudzīgā aicinājuma atcerē Detroitā - *Maija Hinkle, Tatjana Vītiņa, Līga Jēkabsone*

11 - 70 gadu atcere Otrā pasaules kara bēgļu gaitām: izstāde "Latvieša stāja svešumā" Dziesmu svētkos Kanadā - *Maija Hinkle*

13 - Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" īstenošana un finanses - *Ints Dzelzaalvis*

Izstāde „Latvieša koferis” atvērta Stūra mājā

„Mantu glabātuve” ar pāri par 200 priekšmetiem un to stāstiem, kurus var izlasīt taustiņdatora ekrānos.

2014. gada 30.aprīlī „Latvieši pasaulē” atvēra lielāko izstādi muzeja vēsturē - „Latvieša koferis”. Izstāde ir Rīga – Eiropas galvaspilsēta 2014 notikums, daļa no projekta „Stūra māja. Lieta Nr. 1914/2014”, kurā ietilpst sešas izstādes – gan par bijušo Valsts drošības komitejas (VDK) ēkas vēsturi (izstāde „Izstaigā Stūra Māju”, kuru piedāvā Okupācijas muzejs), gan par citiem aspektiem par tēmu - cilvēks un vara.

Izstādē „Latvieša koferis” apmeklētājam tiek piedāvāts izpētīt simtiem priekšmetu, kurus cilvēki ir izveduši no Latvijas. Šīs lietas kalpo par „atslēgu” atsevišķu cilvēku stāstiem, kuri vēsta par izceļošanu no Latvijas vairākos vēsturiskos izbraukšanas viļņos – tiecoties uz labāku dzīvi, mūkot no kara, okupācijas un posta, meklējot reliģisku brīvību, lai apvienotos ar ģimeni u.c. .

„Latvieša koferis” ievada daļā apmeklētājam paveras trīs lielformāta projekcijas – animācijas par atsevišķiem priekšmetiem, kuras māksliniece Zane Oborenko ir veidojusi ar smilšu animācijas tehniku. Darbs pie smilšu animācijas bija laikietilpīgs, māksliniecei pavadot aptuveni divus mēnešus pie katras divu minūšu garās filmiņas. Melnbaltās projekcijas ir veidotas, lai skatītājam dotu pārdzīvojumu, emocionālu saikni ar attiecīgo priekšmeta stāstu un izbraukšanas vilni. Līmeņrādis, izvests uz Brazīliju 1923. gadā, tiek pavadīts ar mūžameža ēnainām lapotnēm, kuras lēnām tiek „nocirstas”. Seko līduma līšanas dūmu mutuļi, kurus pārņem būvniecības skaņas, baznīcas zvans, taisnas un pārklājošas būvniecības līnijas. Istabā ar jūras kapteiņa cepuri, kas piederējusi Pēterim Jansonam, pārcēlājam uz Gotlandi 1944. gada nogalē, ir redzama bangojoša, vētraina jūra, Kurzemes meža priežu augstie stāvi aiz kuriem slēpjās bēgļi, gaidot laivu piebraucam – tumšo mežu

ēnas izgaismo armijas patruļas prožektorī. Paciņa ar Latvijas zemīti animācijā tiek pavadīta ar izbraukšanu no lauku sētas, ar ratiem garām vecajam ozolam negaisa laikā, kas rada asociācijas ar tālumā dzirdamiem lielgabala dārdieniem.

Izstādes otrajā daļā ir izveidota izstādes mākslinieces Ditas Pencs stilizēta „bagāžas noliktava”, kurā ir aplūkojamas visvisādas lietas, kuras latvieši ir iepakojuši savos koferos, kopš pagājušā gadsimta sākuma. Starp šiem vairāk kā 200 priekšmetiem ir lietas, kuras ir bijušas visnepieciešamākās, izbraucot no valsts – dokumenti un somas; lietas izdzīvošanai un darbam (darba rīki, galda piederumi, apģērbs, segas); priekšmeti, kuri ir svarīgi laimei un atmiņai (fotogrāfijas, tautas tērpi, vecmāmiņas adītās zeķes); un lietas, kuras palīdz ieviest mājas sajūtu – dekoratīvi, skaisti, interesanti, izglītojoši priekšmeti (rotas, grāmatas u.c.)

Lielākā daļa izstādes priekšmetu liecina par bēgļu gaitām Otrā pasaules kara laikā. Šīs mantas, no kurām daudzas ir steigā paņemtas un par brīnumu izdzīvojušas visu šo laiku (bēgļu gaitas, pārvietoto personu nometnes, ceļojumus uz mītnu zemēm un 70 gadus trimdā), ir pārsteidzošas un aizkustinošas savā būtībā: maizes doniņas, kuras bija palikušas pāri no rupjmaizes klaipiem, kurus Līlijas Kūlas mamma bija izcepusi Līlijai, dodoties bēgļu gaitās no Zemgales saimniecības; pareizticīgo ikona – ģimenes relikvija, kuru Valentīna Visockis ir paņēmusi, bēgot no Daugavpils; kristību kleitiņa un dāvinātās sudrablietas, kuras pusaudze Skaidrīte Braunfelda izvēlējās no visām savām mantiņām, pametot Rīgas dzīvokli; mežsarga cirvis, sava amata darba rīks, kuru Bruno Bramanis, paņēma līdzī, izbraucot ar jauno sievu Alvīni u.c.

Katra lieta izstādē, kaut tā ir sabružāta, novalkāta vai vecmodīga, ir bijusi īpaša un dārga - daudzus gadus paturēta un uzmanīta. Tā nes sevī cilvēka likteņa stāstu, un ir simbols sava īpašnieka piedzīvojumiem, izbraukšanai no Latvijas. Katra lieta arī liecina par to, kas nav paņemts līdzī, izbraucot no valsts. Šie cilvēku un lietu stāsti ir pieejami izstādē uz sešiem planšetdatoriem, un tuvākā laikā arī tiks publicēti interneta mājas lapā.

Izstādes nobeiguma daļā apmeklētāji tiek lūgti uzrakstīt savu „vissvarīgāko līdzpaņemto lietu sarakstu” uz zīmītes un atstāt to pie sienas. Apmeklētāji, kuri nekad nav dzīvojuši ārpus Latviju, var iztēloties, ko viņi ņemtu, ja būtu spiesti braukt projām. Atbildes liecina gan par cilvēku izdomu un humora izjūtu, gan par praktiskumu un latviskumu.

Izstādes veidošanā piedalījās Latvieši pasaulē darbinieki: izstādes kuratori Marianna Auliciema un Juris Zalāns, palīgi pie intervijām un tekstiem Maija Hinkle, Brigita Tamuža, Kristīne Jansone, Ieva Vītola; māksliniece Dita Pence; animācijas māksliniece Zane Oborenko; skaņas mākslinieks Maksims Šenteļevs; multimēdijas dizainers un programētājs Džeremijs Smīdss (Jeremy Smedes).

Vislielākais paldies izstādes tapšanā ir tiem LaPa atbalstītājiem, kuri ir uzticējuši muzejam savus priekšmetus un stāstus izstādei „Latvieša koferis”. Jūsu stāsti ir mūs aizkustinājuši un devuši lielu atbildības sajūtu, meklējot veidus, kā šīs lietas un atziņas nodot tālāk izstādes apmeklētājam.

Pateicamies arī izstādes atbalstītājiem: Nodibinājumam Rīga 2014, Valsts kultūrkapitāla fondam, PBLA Kultūras fondam.

Izstāde „Latvieša koferis” būs redzama līdz 2014.gada 19. oktobrim Rīgā, Brīvības un Stabu ielas stūrī, Rīga 2014 projekta „Stūra māja. Lieta. Nr. 1914/2014” ietvaros. Jūlija sākumā izstādes versija būs redzama interneta vietnē <http://koferis.lapamuzejs.lv>

Preses aprakstus par izstādi var izlasīt „Latvieši pasaulē” mājas lapā sadaļā. Vairāk informācijas: raksti presē. <http://www.lapamuzejs.lv/prese/raksti-prese/>; Latvijas Radio 1 raidījumu „21.gadsimta latvietis” par izstādi var noklausīties internetā <http://lr1.latvijaradio.lv/lv/raksts/21.-gadsimta-latvietis/par-simboliskam-lietam-liidzi-sveshuma.a38811/>

Marianna Auliciema

Rupjmaize, cepta ar ieraugu, kas iegūts 1944. gada bēgļu gaitās Vācijā no rupjmaizes doniņām, kurus Maijas Irbēns ģimene paņēma līdzī no Latvijas. Maija dzīvo Arizonā, ASV, un vēl joprojām cep rupjmaizi no šī ierauga.

Zanes Oborenko animācija smilšu tehnikā

Bēgļu pārcēlēja Pētera Jansona cepure.

Žurnāls *Mazputniņš* jaunās krāsās un skaņās

ALFABĒTA KOKS

Ieraksti tukšajās vietās pareizos alfabēta burtus.

pārbaudīt

Interaktīvo spēļu piemēri

Katrs, kas uzaudzis ārpus Latvijas, noteikti atceras bērnu mēnešrakstu *Mazputniņš*. Šis žurnāls ar savu spilgto un latvisko saturu ir iedvesmojis „Latvieši pasaulē” (LaPa) darbiniekus un projekta atbalstītājus uzsākt darbu pie šī žurnāla atdzimšanas jaunā formā.

Projekts paredz izveidot interaktīvu mājaslapu, kura piedāvās izglītojoši izklaidējošu materiālu sākumskolas bērniem. Vecāki un skolotāji kopā ar bērniem varēs lasīt, krāsot, minēt un spēlēt labāko no visa tā, ko radījuši žurnāla veidotāji vairāk kā 20 gadu garumā. *Mazputniņa* saturs uzplauks jaunā, modernā veidā, ar skaņu un krāsu efektiem, kas darbosies arī planšetdatoros un viedtālrunos. Mājaslapā *Mazputniņa* lasītāji varēs arī uzzināt vairākus interesantus faktus par to,

kuri bija patiesie tekstu autori, aiz kādiem segvārdiem tie slēpās, kādu profesiju pārstāvji ir *Guadrās pūces* šodien, un cik nozīmīgs bijis *Mazputniņš* mazo lasītāju dzīvēs.

Mājaslapas saturu veidos: interaktīvas datorspēles, uzdevumi, mīklas, zīmējumi, komiksi, lasāmi un izdrukājami latviešu autoru stāsti un dzejoļi bērniem, kā arī pārskats par *Mazputniņa* tapšanas vēsturi.

Projekta gaitā ir intervēti vairāki cilvēki, kuriem bijusi saistība ar *Mazputniņa* tapšanu - Kārlis Streips, Inta Purvs, Liene Dindone, Andra Zommere un Janta Meža. Līdz šim ir jau izveidotas piecas dažādu līmeņu datorspēles: alfabēta koks, burtu salikšana pareizā secībā, divas kurstvērdi mīklas un teksts, kurā jāieraksta trūkstošie vārdi. Spēļu tapšanai var sekot līdzī pagaidu interneta vietnē <http://html.example.lv/speles/>. Pašlaik norit darbs pie vairākiem stāstiem un pasakām, tos interaktīvus padarīs balss, mūzika un krāsu efekti. Paldies bostonietei Mairai Galiņš par konsultācijām, kā arī Lalitai Muižniecei par informācijas precizēšanu un tekstu uzlabošanu. Mājaslapa plašākai publikai būs pieejama 2014. gada oktobra sākumā.

Projekts top, pateicoties atbalstītājiem: PBLA Izglītības nozarei, ALA Izglītības nozarei un Latviešu Fondam. Interaktīvo spēļu izveidošana ir dārgs process, tāpēc priecāsimies par ikvienu mērķa ziedojumus tieši *Mazputniņa* spēlēm.

Kristīne Jansone

Dziesmu svētku fotoalbums internetā

Pagājušā gadā "Latvieši pasaulē" (LaPa) uzsāka lielu projektu: apzināt, apstrādāt, uzturēt un darīt pieejamus plašai sabiedrībai rakstiskus, mutvārdu un audiovizuālus materiālus un priekšmetus par dziesmu svētkiem ārpus Latvijas, sākot no 1945.gada. Dziesmu svētki ārpus Latvijas ir devuši un vēl arvien dod iespēju tautiešiem uzlādēt savu „etnisko bateriju”. Šie svētki turpina vienot latviešus visā pasaulē, un informācija par tiem jānodod nākamajām paaudzēm kā pasaulē, tā Latvijā.

"LaPa" projekta pirmā posma rezultāts ir atmiņu grāmata, kurai intervijas sākām LaPa stendā pagājušā gada Dziesmu un deju svētkos Rīgā, un pie kuras pašreiz strādā Juris Zalāns, Ieva Vītola, Kristīne Jansone un Maija Hinkle. Grāmatas atvēršana paredzēta 2014.gada oktobrī PBLA KF (Pasaules brīvo latviešu apvienības Kultūras fonds) trimdas konferences ietvaros.

Otrajā posmā paredzēts izveidot dziesmu svētku fotoalbumu internetā, sākot ar vēsturisku fotografiju kopijām, kas tiks savāktas mobilos fotografēšanas punktos latviešu kopienās Kanādā un ASV vidienē. Lai gan daudzi latvieši ir piedalījušies Dziesmu svētkos Kanādā un ASV, svētkos uzņemto fotogrāfiju vairums parasti glabājas personīgos arhīvos, tikai retos gadījumos fotogrāfijas ir apkopotas un pareizi dokumentētas. LaPa iecere ir izveidot pirmo tāda veida apkopojumu, kas būtu

Kopkoris 3. Jaunatnes Dziesmu svētkos Montreālā, Kanadā, 1979.gadā

neatsverama vērtība Dziesmu svētku rīkotājiem, koristiem, diriģentiem, mūzikas draugiem un vēstures pētniekiem.

Šī gada ziemā paredzēta ekspedīcija uz Kanadas galvenajiem latviešu centriem (Toronto, Hamiltonu, Otavu un Monreālu). Katrā centrā „LaPa” plāno noorganizēt sarīkojumu ar referātu, mazu izstādi, diskusiju un mobilu kopēšanas punktu, kur vairākas dienas strādātu divi „LaPa” kuratori, fotogrāfs un vietējie brīvprātīgie darbinieki. Sarīkojuma apmeklētāji jau iepriekš tiks aicināti atnest priekšmetus un foto albumus, lai varētu tos kopīgi ar kuratoriem izskatīt un nozīmīgākās fotogrāfijas profesionāli pārfotografēt, aprakstīt un ievadīt internetā - publiski pieejamā bezmaksas datubāzē. Atbalsts šai projekta daļai ir jau saņemts no „Daugavas Vanagiem” Kanadā. Atbalsts līdzīgam projektam ASV vidienē un mobilai foto kopēšanas punktu aparatūrai ir pieprasīts no Latviešu Fonda, Inc. Projekta vadītāja ir Marianna Auliciema, kurai jau ir plaša pieredze ar DP fotoalbūma (www.dpalbums.lv) internetā izveidošanu un uzturēšanu.

Trešais projekta posms paredz nākamajos Dziesmu svētkos Latvijā 2018. gadā izveidot plašāku izstādi par Dziesmu svētkiem ārpus Latvijas, kas balstīsies uz savlaicīgi apzināto un savāktu materiālu. Visbeidzot šis materiāls nonāks LaPa pastāvīgā ekspozīcijā par kultūras un latviskās identitātes uzturēšanu ārpus Latvijas.

Maija Hinkle, Marianna Auliciema

Septembrī "Latvieši pasaulē" organizē AEMI konferenci Rīgā

Ik gadu AEMI (*Association of European Migration Institutions* - Eiropas migrāciju institūciju asociācija) rīko savu kongresu citā dalībvalstī. Šogad konferences saimnieki ir "Latvieši pasaulē", kopā ar Latvijas Universitātes Socioloģijas un politikas pētniecības institūtu (LU SPPI). Konference notiks 25. - 27. septembrī Rīgā un Cēsīs.

Konferences tēma ir "Migranti un bēgļi - agrāk un tagad", un tiek sagaidīts, ka tā pulcinās vismaz 60 ar migrāciju saistītus dalībniekus - migrācijas pētniekus, arhīvistus, vēsturniekus un muzeju speciālistus no daudzām Eiropas valstīm. Konference atšķiras no citām zinātniskām konferencēm ar to, ka dalībnieki runā ne tikai par pētniecības rezultātiem, bet atklāj to, kā dažādās valstīs šie rezultāti tiek "atdoti" atpakaļ sabiedrībai tā, lai tie uzrunātu plašu vietējo un pasaules sabiedrību.

Konferences tēma tika izvēlēta apzināti, lai šādi pieminētu un atcerētos 70 gadus jubileju vislielākajai cilvēku migrācijai Eiropā, kad tūkstošiem Latvijas pilsoņu bija spiesti atstāt savas mājas Otrā pasaules kara beigu posmā, lai atrastu patvērumu no kara un okupācijas Rietumu zemēs. Šis gads arī iezīmē 10 gadus, kopš Baltijas valstis tika uzņemtas Eiropas Savienībā un kas līdz ar to veicināja pašreizējo lielo izceļošanu no Latvijas uz citām Eiropas zemēm. Sagaidām, ka daļa referātu būs par tagadējo situāciju Austrumeiropā un it sevišķi Latvijā, kur kopš neatkarības vismaz desmitā tautas daļa ir pārcēlusies uz dzīvi, ārpus Latvijas robežām.

AEMI valdes locekļi Latvijas Universitātes Mazā Aulā. No kreisās: Sara Clemensa (Sarah Clement), AEMI sekretāre, Hans Storhaugs (Storhaug), (AEMI prezidents), Madlēna Tirabasī (Maddalena Tirabassi), AEMI viceprezidente, Eva Maiere (Eva Meyer), AEMI kasiere.

AEMI, dibināta Vācijā 2001. gadā, sastāv no 43 dalīborganizācijām no 22 valstīm un 5 asociētām organizācijām ārpus Eiropas. Vairāk informācijas par AEMI var atrast vietnē - www.aemi.eu. "Latvieši pasaulē" AEMI tika uzņemti 2009.gadā. Tā kā konferenci atbalsta Rīga 2014 nodibinājums, tad tā ir viena no daudziem oficiāliem pasākumiem "Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsēta" svinību ietvaros.

Esam ļoti gandarīti, ka ar profesores Baibas Belas gādību mūsu partneri konferences organizēšanā ir Latvijas universitātes Socioloģijas un politikas pētniecības institūts. Pirmās divas konferences dienas notiks Latvijas Universitātes Mazajā Aulā, bet pēdējā dienā brauksim uz Cēsīm, uz sesiju Cēsu Vēstures un Mākslas muzejā. Plānojam arī vienu pēcpusdienu veltīt izstāžu apskatei Stūra mājā, aizvedot konferences dalībniekus uz Okupācijas muzeja izstādi čekas pagrabos un mūsu pašu veidoto izstādi "Latvieša koferis".

Intensīvs konferences organizēšanas darbs mums sācies jau aprīļa pirmajās dienās, kad uz pirmo sesiju Rīgā atbrauca arī AEMI valdes locekļi no Eiropas un Ints Dzelzgalvis un Maija Hinkle no ASV. Visvairāk priecājamies, ka Ilze Garoza uzņēmās uzsākt konferences pirmā posma organizāciju - bez viņas zināšanās, enerģijas un neatlaidības iekustināt ļoti aizņemtus cilvēkus diezin vai mums izdotos un mēs būtu tik tālu tikuši. Viņas interviju ar AEMI prezidentu, norvēģi Hans Storhaugu un vicepriekšsēdi, itālieti Madlēnu Tirabassī varat lasīt portālā „Lavians Online”:

<http://latviansonline.com/emigration-everybody-leaves-money/>

Gaidīsim Jūs konferencē!

Maija Hinkle

"Latvieši Pasaulē" Roadshow Draudzīgā aicinājuma atcerē Detroitā

Tik tiešām katrā latviešu kopienā slēpjas interesanti, bieži vien unikāli priekšmeti, kas stāsta par latviešu ceļu no Latvijas vai latvisko pasauli ārpus tās. Tā šī gada janvārī "Latvieši pasaulē" pārstāvji bija aicināti uz Detroitu piepildīt detroitiešu Draudzīgā aicinājuma sarīkojumu ar savu *Roadshow* programmu, kas bija guvusi jūsmīgu atsaucību Filadelfijā.

Tāpat kā Filadelfijā, sarīkojums sākās ar Maijas Hinkles prezentāciju slīdītēs *prezentācijas* formātā par "Latvieši pasaulē" muzeja un centra jēgu, misiju un pašreizējiem projektiem. Toties otrā daļā uzstājās paši detroitieši, sākot ar sarīkojuma organizētāju Līgu Jēkabsoni.

Rutas Sepetijas sarīkojumā. Labajā pusē latviešu izstādes vadītāja Līga Jēkabsons.
Līgas Jēkabsones ģimenes rokassprādze
Latviešu izstādes galdi lietuviešu rakstnieces Rutas Sepetijas sarīkojumā.
Daina Rudzīša no Latvijas līdzpaņemtais kastrolis un kārbīņa
Vilma Kempe ar pulksteni-krājkasīti

Viņa bija uz sarīkojumu atnesusi visaizkustinošāko priekšmetu - savas vecvecmāmiņas zelta rokassprādzi ar uzrakstu vācu valodā *Gott schütze Dich* ("Lai Dievs Tevi sargā"). Atstājot Latviju 1944.gadā, Līgas mātei, nesen mūžībā aizgājušai Astrai Kalniņai, rokassprādze bijusi ap roku, bet nepamanīta iekritusi dubļos. To atradusi Astras kaimiņiene, kurai pēc laika arī ceļš vedis projām no mājām, bet uz Austrumiem - uz Sibīriju. Paņēmusi rokassprādzi līdzī, kaimiņienei izdevies to nosargāt visu Sibīrijas laiku un laimīgi pārvest atpakaļ Latvijā. Kad Līgas mamma atkal apciemoja Latviju pēc neatkarības atgūšanas, kaimiņiene viņai atdevusi dārgo ģimenes piemiņas lietu. Liekas, ka arī pašas rokassprādzes ceļš ir ticis pasargāts no briesmām. Līga arī rādīja no mammas mantoto, eleganto, melno vilnas mežģīņu kleitu ar šlepi, ko mamma bēgļu nometnē nopirkusi no kādas kundzes un lietojusi savos solokonzertos gan Vācijā, gan Amerikā.

Pārējie sarīkojumā rādītie priekšmeti bija tikuši paņemti līdzi, kara laikā dodoties bēgļu gaitās, tai skaitā Edgara Zariņa mammas pūra linu dvieļi ar izšūtu monogrammu; Daina Rudzīša pamatīgi apbružātais ādas portfelis, uz iesvētībām dāvināts, bēgļu nometnēs kalpojais par iepirkumu somu pat uz gaļas bodīti ejot; Vilmas Kempes pulkstenis-krājkasīte, kas sen vairs nespēlē dziesmiņu, kad tanī iemet naudiņu; Dainas Blittes Latvijas monētu ķēde, kam neviens nevarēja īsti atrast pareizo funkciju. Visi šie priekšmeti liek mums uzskatāmi atcerēties un domāt par to laiku, kad tik daudziem cilvēkiem bija jāatstāj savas mājas, jāizšķiras, ko ņemt līdzi, ko atstāt uz visiem laikiem. Muzeja eksponātos tie visi varētu uzrunāt skatītājus ar savu stāstu un vēsturi, rosināt sarunas katrā ģimenē par mūsu priekšgājēju pieredzēto.

Šinī sarīkojumā pirmo reizi arī sistemātiski nofotografējām visus priekšmetus un to īpašniekus, ar domu ievietot īsu informāciju par tiem atsevišķā sadaļā "Latvieši pasaulē" interneta vietnē.

Pāris dienas pēc Draudzīgā aicinājuma sarīkojuma, simtiem cilvēku pulcējās Vaštenāvas Koledžas (*Washtenaw Community College*) telpās satikt lietuviešu rakstnieci Rutu Sepetiju (*Sepetys*) un dzirdēt viņas referātu par viņas grāmatu jauniešiem *Between Shades of Gray*. Grāmata izdota 47 valstīs 22 valodās, tai skaitā Latvijā. Lai veicinātu pārrunas un papildinātu publikas saprašanu par grāmatas tematu - 1941.g. izsūtīšanu uz Sibīriju - baltiešu tautu pārstāvji piedalījās pasākumā ar izstādēm par viņu valstīm un kultūru. Vislielāko interesi pie latviešu galda izraisīja Dzintras Gekas grāmata divos sējumos, 1448 lappusēs - "Sibīrijas bērni" (*Children of Siberia*). Savukārt Maijai Hinklei bija iespēja pastāstīt apmeklētājiem par "Rīga-2014 Eiropas kultūras galvaspilsēta" svinībām un kultūras programmu, "Latvieši pasaulē" muzeju un jaunatklāto izstādi "Latvieša koferis".

Sagatavoja Maija Hinkle, Tatjana Vītiņa, Līga Jēkabsons

70 gadu atcere Otrā pasaules kara bēgļu gaitām: izstāde "Latvieša stāja svešumā" Dziesmu svētkos Kanadā

Pateicoties lielā "Baltiešu DP projekta" (Baltic DP Project) latviešu daļas vadītājam Dacei Ņezberei un 2014.gada Dziesmu svētku Hamiltonā rīkotājiem, muzejam "Latvieši pasaulē" būs iespēja piedalīties Dziesmu svētkos Hamiltonā, Kanadā, 2014.gada 2.-5. jūlijā.

Dziesmu svētku laikā rādīsim izstādi "Latvieša stāja svešumā" par Otrā pasaules kara bēgļu (DP) nometņu lielo lomu visā tālākajā latviešu kopienu dzīvē mītnu zemēs. Izstāde ir angļu valodā un tādēļ ir sevišķi interesēs angļiski runājošos Dziesmu svētku viesus, kuriem varbūt arī "dīpīšu" stāsts nav tik labi zināms. Ar LR Ārlietu Ministrijas gādību izstāde ir jau apceļojusi vairākas Latvijas

vēstniecības pasaulē, tai skaitā Otavu un Vašingtonu; drīzumā tā tiks izstādīta arī Parīzē un Briselē. Dziesmu svētkos būs arī iespēja iepazīties ar "Latvieši pasaulē" darbību, iegādāties interesantus ar LaPa saistītus priekšmetus un iesaistīties muzeja īstenošanā. Liels paldies Dacei Ķezberei un Dziesmu svētku rīkotājiem par iespēju piedalīties svētkos!

Kas īsti ir "Baltiešu DP projekts"? Kā pastāstīja Dace Ķezbere, šis projekts tika uzsākts vairākus gadus atpakaļ lietuviešu vadībā Čikagā ar mērķi atzīmēt baltiešu Otrā pasaules kara bēgļu gaitas "izstādēs, izglītojošās programmās un dažādos pasākumos, kas dokumentētu, pasargātu, uzturētu un apgaismotu lietuviešu, latviešu un igauņu Otrā pasaules kara bēgļu mantojumu." Tiek strādāts pie paliekamas interneta vietnes un izstādes zem vienota vārda "DisplacedPersons.org". Pašlaik tās sākotnējo versiju var apskatīt www.balzekasmuseum.org/Pages/displacedpersons.html. 23. augustā Čikagas Deilija centrā (Chicago Daley Center) paredzēts atklāt lielu ceļojošu izstādi "No Home to Go To: The Story of Baltic Displaced Persons 1944 - 1952". Oficiālā atklāšana būs 24. augustā Balzekas Museum of Lithuanian Culture. Pēc Čikagas izstāde ceļos uz Toronto un Vašingtonu.

Dziesmu svētkos Kanādā varēs apskatīt skatus no tā, kā top "No Home to Go To: The Story of Baltic Displaced Persons 1944 - 1952" izstādes latviešu daļas, kā arī LaPa "Latvieša stāja svešumā" izstādi. Ar abām izstādēm pieminēsim Otrā pasaules kara bēgļus. Vairāk informācijas un pieteikšanās tulkotājiem LaPa informācijas galdā pie Maijas Hinkles: majahinkle@verizon.net.

Gaidīsim ciemos!

Maija Hinkle

Latvieša stāja svešumā

Čikago izstādes priekšmots no vienota mākslas un sadarbības projekta "Latvieši pasaulē" ir izstāde "Latvieša stāja svešumā". Izstāde ir veltīta latviešu bēgļu pieredzei Otrā pasaules kara laikā, kā arī to, kā tie ietekmēja latviešu dzīvi un identitāti. Izstāde ir veltīta latviešu bēgļu pieredzei Otrā pasaules kara laikā, kā arī to, kā tie ietekmēja latviešu dzīvi un identitāti.

1944. gada rudenī gandrīz 100 000 latviešu bēgļu tika izsūtīti uz Amerikas Savienotajām Valstīm. Tie tika uzņemti dažādās vietās, tostarp "Latviešu DP nometnēs". Šīs nometnes bija izveidotas, lai nodrošinātu bēgļu drošību un labklājību. Bēgļi tika uzņemti dažādās vietās, tostarp "Latviešu DP nometnēs". Šīs nometnes bija izveidotas, lai nodrošinātu bēgļu drošību un labklājību.

Čikagā bija izveidoti divi nometņu centri - pirmās nometnes gadsimta sākumā un otrās nometnes gadsimta beigās. Čikagā bija izveidoti divi nometņu centri - pirmās nometnes gadsimta sākumā un otrās nometnes gadsimta beigās.

BALTIC DP EXPOSITION

2014

CHICAGO
TORONTO
WASHINGTON, D.C.

WWW.DISPLACEDPERSONS.ORG

Latviešu DP nometne, 1945. g.

Latviešu DP nometne, 1945. g.

Latviešu DP nometne, 1945. g.

Latviešu DP nometne, 1945. g.

"Latvieša stāja svešumā" ievad planšete
 "Baltiešu DP projekta" reklāmas pastmarka

Muzeja un pētniecības centra „Latvieši pasaulē” idejas īstenošana un finanses

Dibinot muzeju un pētniecības centru „Latvieši pasaulē” (LaPa) 2007.gadā Latvijā, dibinātāju vīzija bija izveidot ārzemju latviešu muzeju, pētniecības un sabiedrisko centru Latvijā, kas iesaistītu un uzrunātu gan ārzemju latviešus, gan Latvijas iedzīvotājus.

Lai šo vīziju īstenotu, LaPa plānoja to veikt trīs attīstības fāzēs. Pirmās fāzes uzdevums bija 1) izveidot pamatkomandu, 2) nospraust darbības pamatus un 3) izveidot pamatstruktūru, 4) iepazīstināt sabiedrību ar LaPa vīziju, pirmiem rezultātiem un LaPa vērtību, un 5) sākt veidot vērtīgu krājumu, kas ir katra muzeja saturs. Lai finansētu šīs fāzes darbu, atbalstu bija plānots iegūt galvenokārt no ES un Norvēģijas fondiem. Pirmā gājienā tas arī izdevās. Ar darba pieaugumu LaPa griezās pie ārzemju latviešu fondiem (ALA, PBLA, LF, ALA KF, PBLA KF) un Latvijas Valsts Kultūrkapitāla Fonda (VKKF). Rezultātā LaPa dabūja grantus vairākiem nozīmīgiem projektiem. Tā kā gandrīz visi šie granti pieprasa arī paša projekta autora ieguldījumu, kas dažkārt ir pat 50% no projekta budžeta un bieži neieskaita biedrības darbinieku algas, ir vajadzējis papildināt ienākumus ar ziedojumiem no sabiedrības un personīgiem aizdevumiem. Šinī laikā izdevumi (tai skaitā arī projektu izdevumi un algas) ir bijuši caurmērā 25 000 latu gadā jeb aptuveni \$50,000. Pirmā fāze šobrīd ir beigusies sekmīgi. LaPai ir spēcīga pamatkomanda ar diviem pusslodzes darbiniekiem, talciniekiem un aktīvu valdi, birojs, maza noliktava, veidojas daudzpusīgs un vērtīgs krājums, ir izstādītas vairākas izstādes - gan ceļojošās, gan interneta, ir gandrīz pabeigta filma par latviešiem Brazīlijā, ir izveidota sadarbība un kopprojekti ar Latvijas Nacionālo Bibliotēku, Ārlietu Ministriju, Nacionālo Arhīvu. 2014.gadā LaPa ir iesaistījusies Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsētas 2014 kultūras programmas piedāvājumā.

Nākošās fāzes galvenais uzdevums, kas sākas šogad, ir izveidot saimniecisko bāzi 1) turpmākai darbībai un 2) iecerētam muzejam un ārzemju latviešu centram. Lai varētu segt tekošos izdevumus, ir nepieciešams palielināt ienākumus no biedru naudām un ziedojumiem. Ja vēlamies reiz izveidot muzeja un sabiedriskā centra ēku, tekošie izdevumi vairāk kā trīskāršosies, jo būs vajadzīgi vēl vismaz četri papildus, pilnas slodzes, algoti darbinieki. Lai tādus izdevumus varētu segt, saprotams, ka vajadzēs lielu darbu un jaunas idejas, kā atrast un piesaistīt jaunus ienākumu avotus. Pirmais, ko vēlamies sasniegt, ir krietni pacelt biedru skaitu. Pašlaik LaPa ir 45 biedri. Ceram biedru skaitu dubultot līdz šī gada kopsapulcei Rīgā oktobra sākumā.

Kad saimnieciskā bāze būs kaut cik nodrošināta un vieta, ko varam atļauties muzeja pastāvīgai mājvietai, sarunāta, tad varēsim ķerties pie fiziska muzeja iekārtošanas, kas būs trešā projekta fāze.

Līdz šim LaPa ir bijusi privāta biedrība, un tuvākā nākotnē tāda arī paliks. Ne valstij, ne pašvaldībām nav šobrīd pietiekami daudz līdzekļu šādu institūciju pārņemt. Privāts muzejs arī dod lielāku iespēju izveidot to pēc savām vēlmēm un prioritātēm. Ilgtermiņa nodoms ir nodot muzeju un centru valstij vai pašvaldībai, ja tās to atzītu par svarīgu un atbalsts vērtu.

Latvieši pasaulē muzejs un pētniecības centrs
(saīsinājumā LaPa)
atbalstam

Es vēlos kļūt par LaPa muzeja biedru: \$ ____.
Eiro 40 gadā / USD \$50 gadā

Es vēlos arī pievienot vienreizēju ziedojumu: \$ ____.
(ziedojumi krāsies kumulatīvi gadu no gada)

Kopā: \$ ____.

Vārds, uzvārds _____

Adrese _____

Tālrunis _____

e-pasts _____ **Datums** _____

Ziedojums, godinot vai pieminot _____
Vārds, uzvārds

Samaksāt var ar čeku

kas rakstāms LDMF vārdā un nosūtams:

LDMF c/o M. Voldiņš
131 Langdon St.
Newton, MA 02458

Latvijā var samaksāt, ar bankas pārskaitījumu LaPa kontā

Konts: Swedbanka LV15HABA0551018556914 SWIFT: HABALV22

Biedra nauda un ziedojumi LaPa ir atvelkami no Jūsu ASV valsts ienākumu nodokļiem, ja Jūs šīs iemaksas dariet uz Latviešu diasporas muzeja fonda (LDMF - Latvian Diaspora Museum Fund) vārda. LDMF ir ASV reģistrēta bezpeļņas organizācija ar 501(c)3 statusu, kuras mērķis ir atbalstīt LaPa muzeju Latvijā un sekmēt ASV sabiedrības iesaisti un izglītošanu par latviešu izceļošanām un diasporu. LaPa ir privāta biedrība Latvijā, kuras mērķis irizveidot ārzemju latviešu muzeju un centru Latvijā.